

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ

 Н. Л. Замкова

26 06 2020

СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр»	/ magistr
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»	/ Management and administration
Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»	/ Accounting and taxation
Спеціалізація/ Освітня програма	Фінансовий контроль та аудит	/ Financial control and audut

Вінниця 2020

Розробник: Гладій І.О., к.е.н., доцент

Гарант освітньої програми «Облік і оподаткування / Financial control and audit» - Денисюк О.М., д.е.н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри обліку та оподаткування 10.03.2020 р. пр. № 05; на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету 11.03.2020 р. пр. № 03 та засіданні вченої ради інституту 26.06.2020 р. пр. № 06.

Рецензенти: Дзюба О.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування ВТЕІ КНТЕУ
О.Я. Яремчук, директор Приватного підприємства
«O.L.KAR-АгроЗооВет-Сервіс», м.Шаргород, Вінницька обл.

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 30.07.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,10.
Обл.-вид. арк. 0,86. Тираж 5. Зам. № 245.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни. Дисципліна «Стратегічний управлінський облік» спрямована на формування знань з теорії організації та методології стратегічного управлінського обліку в системі бухгалтерського обліку, опрацювання питань побудови стратегічного управлінського обліку підприємства, як складової формування та належного функціонування облікового процесу, організація його інформаційного, технічного, програмного, кадрового та організаційного забезпечення, розробка напрацювань щодо удосконалення та розвитку облікового процесу суб'єкта господарювання.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі. В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти ОС «Магістр» повинен оволодіти такими навичками: розуміти стратегічного управлінського обліку; знати основні поняття стратегічного управлінського обліку; знати сучасну парадигму стратегічного управлінського обліку; знати особливості предмету, об'єкту і функцій стратегічного управлінського обліку; розуміти основні відмінності в системах фінансового, управлінського та стратегічного управлінського обліку; знати особливості облікового аналітичного забезпечення ведення стратегічного управлінського обліку.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Стратегічний управлінський облік» для освітньої програми «Облік і оподаткування» є формування комплексу компетентностей:

інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

загальні компетентності:

ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

СК02. Здатність організувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами законодавства та менеджменту підприємства.

СК03. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.

СК05. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК08. Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

СК11. Здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, спрямовані на перспективне прогнозування економічних явищ і процесів на мікро та макrorівні.

СК12. Здатність застосовувати отримані нові знання та технологічні прийоми для розв'язання комплексних завдань у сфері обліку, аудиту, контролю, аналізу, оподаткування, а також формувати пропозиції подальшої стратегії розвитку у відповідності до умов змінного середовища та вимог сталого розвитку.

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Стратегічний управлінський облік» полягають:

ПР01. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління.

ПР02. Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.

ПР04. Організувати, розвивати, моделювати системи обліку і координувати діяльність облікового персоналу з урахуванням потреб менеджменту суб'єктів господарювання.

ПР05. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосовування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання.

ПР06. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.

ПР07. Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.

ПР08. Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства.

ПР09. Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПР10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

ПР11. Розробляти та оцінювати ефективність системи контролю суб'єктів господарювання.

ПР12. Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу.

ПР14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

ПР15. Застосовувати наукові методи досліджень у сфері обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування та імплементувати їх у професійну діяльність та господарську практику.

ПР17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

ПР18. Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями.

ПР19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ПР21. Вміти генерувати нові ідеї в сфері обліку, аналізу, аудиту та оподаткування на рівні управління підприємством, галузі, тощо.

ПР22. Аналізувати і оцінювати закономірності і тенденції розвитку обліку, аналізу та аудиту, оподаткування на мікро та макрорівні

ПР23. Моделювати застосування методів наукових та емпіричних досліджень для аналізу закономірностей і тенденцій розвитку основних напрямів розвитку обліку, аналізу та аудиту, оподаткування.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки магістрів, базується на вивченні таких нормативних дисциплін, як «Економічна теорія».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за

кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношення 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні (лабораторні) заняття	самостійна робота студентів	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Стратегічний управлінський облік в системі менеджменту	8	2	2	4	УО, ПО, Р, ІЗ, КТ
Тема 2. Інструментарій стратегічного управлінського обліку	23	4	4	15	УО, ПО, Р, ІЗ, КТ
Тема 3. Організація стратегічного управлінського обліку	23	4	4	15	УО, ПО, ІЗ, КТ
Тема 4. Стратегічне управління витратами	23	4	4	15	УО, ПО, Р, ІЗ, КТ
Тема 5. Теорія обмежень та облік продуктивності	19	2	2	15	УО, ПО, ІЗ, КТ
Тема 6. Збалансована система показників в системі стратегічного обліку	23	4	4	15	УО, ПО, ІЗ, КТ
Тема 7. Облік в управлінні вартістю підприємства	23	4	4	15	УО, ПО, ІЗ, КТ
Тема 8. Облікове забезпечення інвестиційних рішень	19	2	2	15	УО, ПО, ІЗ, КТ
Тема 9. Використання стратегічного управлінського обліку для прийняття рішень	19	2	2	15	УО, ПО, ІЗ, КТ
Разом	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль – екзамен					

Умовні позначення:

УО – усне опитування; ІЗ – індивідуальне завдання;
 ПО – письмове опитування; КТ – комп'ютерне тестування
 Т – тестування;

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. Стратегічний управлінський облік в системі менеджменту

Значення обліку в інформаційному забезпеченні стратегічного управління. Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки конкурентної стратегії підприємства. Етапи процесу стратегічного управління. Виникнення та розвиток стратегічного управлінського обліку. Сутність стратегічного управлінського обліку. Відмінності стратегічного та традиційного управлінського обліку. Предмет та об'єкти стратегічного управлінського обліку. Мета стратегічного управлінського обліку. Користувачі інформації стратегічного управлінського обліку.

Тема 2. Інструментарій стратегічного управлінського обліку

Система збалансованих показників (The Balanced Scorecard, BSC). Її сутність, особливості та аспекти застосування на підприємстві. Поняття про внутрішні бізнес-процеси. Показники які характеризують внутрішньофірмові процеси. Значення системи збалансованих показників. Використання системи збалансованих показників в процесі оцінки інвестиційних проектів. Етапи впровадження BSC на підприємстві.

Модель економічної доданої вартості (Economic Value Added, EVA), її сутність та значення. Взаємозв'язок EVA з вартістю компанії. Проведення вартісного мислення в компанії. Виявлення факторів вартості. Визначення цільових нормативів. Планування та складання бюджетів. Розробка системи заохочення та оцінки результатів. Особливості розрахунку EVA.

Управління та бюджетування за видами діяльності. Особливості інтеграції BSC з обліком затрат за видами діяльності та EVA. Інші різновиди інструментарію стратегічного управлінського обліку.

Тема 3. Організація стратегічного управлінського обліку

Суть та види стратегій управління підприємством. Система стратегічного управлінського обліку її елементи. Наукові підходи до побудови системи стратегічного управлінського обліку. Представлення економічної інформації, як об'єкта стратегічного обліку.

Групування об'єктів стратегічного обліку. Ідентифікація підприємницьких ризиків, як об'єктів стратегічного обліку. Чинники зовнішнього середовища та їх вплив на об'єкти стратегічного обліку. Структура об'єктів стратегічного обліку. Організація стратегічної бухгалтерії.

Тема 4. Стратегічне управління витратами

Концепція стратегічного управління витратами. Калькуляція витрат повного життєвого циклу. Цільове калькулювання. Калькулювання для безперервного вдосконалення. Еталонне оцінювання. Аналіз і управління чинниками, які визначають витрати. Обмеження традиційного калькулювання витрат. Облік витрат за видами діяльності. Умови використання обліку витрат за видами діяльності.

Особливості впровадження ABC. Ідентифікація видів діяльності різних ієрархічних рівнів. Вибір факторів витрат для однорідних сукупностей накладних витрат. Застосування калькулювання за видами діяльності для визначення прибутковості клієнтів. Сутність систем управління витратами за видами діяльності.

Тема 5. Теорія обмежень та облік продуктивності

Етапи застосування теорії обмежень. Основними напрямками діяльності системи JIT. Можливості застосування системи JIT у рамках управлінського обліку накладних витрат. Сутність, і етапи застосування теорії обмежень. Класифікацію основних типів обмежень щодо ТОС. Показники теорії обмежень. Коефіцієнт продуктивності (throughput accounting ratio). Принципи обліку продуктивності (ТОС-управлінський облік) (Throughput Accounting).

Розміщення виробничих потужностей і їх вплив на ефективність виробничого циклу. Типи розміщення обладнання і організації робочих місць. Розміщення за технологічним принципом, або поопераційне планування. Розміщення за продуктовим принципом, або поточне планування. Розміщення за принципом виробничих ланок. Ефективність виробничого циклу (manufacturing cycle efficiency - MCE).

Реінжиніринг бізнес-процесів: сутність поняття, цілі, вплив на витрати, алгоритм реінжинірингу бізнес-процесу. Зміни в організації бізнесу вітчизняних компаній на основі реінжинірингу. Вирішення типових проблем за допомогою реінжинірингу.

Тема 6. Збалансована система показників в системі стратегічного обліку

Сутність і складові збалансованої системи показників. Передумови і мета формування збалансованої облікової відомості, фінансові та не фінансові показники. Ефективність впровадження збалансованої системи показників. Визначення цілей та показників функціонування підприємства. Показники функціонування підприємства за Нортонем і Капланом. Внутрішні бізнес-процеси. Роль збалансованої системи показників (BSC) у розробці стратегії підприємства.

Фінансові та не фінансові показники як складова збалансованої облікової відомості. Мета формування збалансованої облікової відомості. Передумови формування збалансованої облікової відомості. Визначення цілей та показників функціонування підприємства. Вплив факторів на формування збалансованої облікової відомості (споживча перспектива, ринкова частка, утримання споживачів та їх лояльність, залучення нових споживачів, ступінь задоволення потреб споживачів, рентабельність взаємодії зі споживачами, вимірювання запропонованої цінності. Визначення перспектив внутрішніх бізнес-процесів).

Тема 7. Облік в управлінні вартістю підприємства

Необхідність організації обліку за центрами відповідальності. Етапи вибору показників оцінювання центрів. Методи оцінки інвестиційних проектів. Оцінка ризику інвестиційних проектів.

Оцінка відносної ефективності діяльності центрів: показник прибутковості інвестицій (ROI), рентабельність активів (ROA). Концепція стратегічного управління підприємством за показником суми доданої економічної вартості (EVA). Особливості впровадження та застосування моделі економічної доданої вартості. Чинники зростання показника EVA. Сутність стратегічного управління коштами.

Тема 8. Облікове забезпечення інвестиційних рішень

Загальна характеристика методів оцінювання ефективності реальних інвестицій. Концепція вартості грошей у часі. Економічна сутність дисконтування. Особливості визначення ставки дисконтування. Майбутня й теперішня вартість грошей і особливості їх визначення за простими та складними відсотками. Економічний зміст чистої теперішньої вартості. Інвестиційні ризики та їх класифікація. Фактори, що обумовлюють інвестиційні ризики.

Метод рентабельності інвестицій та особливості його застосування. Методика визначення внутрішньої норми рентабельності інвестицій, індексу прибутковості, періоду окупності та дисконтованого періоду окупності. Потенціал інвестиційного проекту в заміщенні імпорту, чи розвитку експорту - критерій Бруно. Методи визначення ризику інвестиційних проектів.

Тема 9. Використання стратегічного управлінського обліку для прийняття рішень

Ситуаційна модель стратегічного управлінського обліку. Бухгалтерська модель управління ризиками в умовах діяльності підприємств. Врахування фракталів простору та часу в системі стратегічного управлінського обліку. Модель стратегічного управлінського обліку на основі системи похідних балансових звітів. Стратегічний похідний балансовий звіт. Змішані моделі застосування інструментів стратегічного обліку.

Доцільність виокремлення стратегічного управлінського обліку із системи традиційного управлінського обліку. Переваги і перспективи використання стратегічного управлінського обліку в практиці роботи вітчизняних підприємств.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>знати: сутність стратегічного управлінського обліку; основні поняття стратегічного управлінського обліку;</p> <p>вміти: охарактеризувати складові стратегічного управлінського обліку</p>	<p>Тема 1. Стратегічний управлінський облік в системі менеджменту Лекція 1. План лекції 1. Етапи виникнення та еволюційного розвитку управлінського обліку. 2. Стратегічне управління та стратегічний управлінський облік. Сутність стратегічного управлінського обліку. 3. Мета, основні завдання, предмет, об'єкти та принципи стратегічного управлінського обліку. Функції стратегічного управлінського обліку. 4. Напрями використання стратегічного управлінського обліку на підприємстві. Література Основна: 1, 3, 6 Додаткова: 1, 4, 9, 10 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювати основні відмінності стратегічного та традиційного управлінського обліку</p>	4
	<p>Практичне заняття 1 1. Сучасний стан управлінського обліку та тенденції його розвитку. 2. Етапи виникнення та еволюційного розвитку стратегічного управлінського обліку. 3. Предмет та об'єкт стратегічного управлінського обліку. 4. Функції та завдання стратегічного управлінського обліку.</p>	2

<p>знати: інструменти побудови стратегічного управлінського обліку підприємства</p>	<p>Тема 2. Інструментарій стратегічного управлінського обліку Лекція 2 План лекції 1. Система збалансованих показників (The Balanced Scorecard, BSC). 2. Поняття про внутрішні бізнес-процеси. 3. Показники які характеризують внутрішньофірмові процеси. 4. Модель економічної доданої вартості (Economic Value Added, EVA), її сутність та значення. Лекція 3 План лекції 1. Облік витрат по видам діяльності (Activity based costing, ABC), її сутність та значення. 2. Господарські операції та носії затрат. 3. Особливості обліку затрат за видами діяльності. Література Основна: 1, 3, 4, 5 Додаткова: 1, 4, 7, 10 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p>вміти: застосовувати інструменти стратегічного управлінського обліку</p>	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювати інші різновиди інструментарію стратегічного управлінського обліку.</p>	<p>15</p>
	<p>Практичне заняття 2 1. Система збалансованих показників (The Balanced Scorecard, BSC). її сутність, особливості та аспекти застосування на підприємстві. 2. Використання системи збалансованих показників в процесі оцінки інвестиційних проектів. 3. Модель економічної доданої вартості (Economic Value Added, EVA), її сутність та значення. Особливості розрахунку EVA. Практичне заняття 3 1. Облік витрат по видам діяльності (Activity based costing, ABC), її сутність та значення. 2. Особливості інтеграції BSC з обліком затрат за видами діяльності та EVA.</p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p>знати: основні вимоги щодо організації стратегічного</p>	<p>Тема 3. Організація стратегічного управлінського обліку Лекція 4</p>	

<p>управлінського обліку на підприємстві;</p> <p>вміти: формувати модель стратегічної бухгалтерії</p>	<p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні вимоги щодо організації стратегічного управлінського обліку на підприємстві. 2. Принципи організації стратегічного управлінського обліку. 3. Взаємозв'язок стратегічної мети з оперативними завданнями. 4. Фактори які забезпечують успішне впровадження стратегічного управлінського обліку. <p>Лекція 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика основних прийомів стратегічного управлінського обліку. 2. Основні різновиди прийомі які використовуються в системі стратегічного управлінського обліку <p>Література Основна: 1, 3, 5, 6 Додаткова: 1, 2, 11 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Дослідити структуру об'єктів стратегічного обліку. Наукові підходи до побудови системи стратегічного управлінського обліку</p>	15
	<p>Практичне заняття 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть та види стратегій управління підприємством. 2. Система стратегічного управлінського обліку її елементи. 3. Представлення економічної інформації, як об'єкта стратегічного обліку. <p>Практичне заняття 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Групування об'єктів стратегічного обліку. 2. Ідентифікація підприємницьких ризиків, як об'єктів стратегічного обліку. 3. Організація стратегічної бухгалтерії. 	2
	<p>Тема 4. Стратегічне управління витратами</p> <p>Лекція 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція стратегічного управління витратами 2. Аналіз ланцюжка створення цінності 3. Калькуляція витрат повного життєвого циклу 4. Цільове калькулювання 	2
	<p>знати: концепцію та інструменти стратегічного обліку витрат підприємства</p> <p>вміти застосовувати методи стратегічного управлінського обліку витрат з метою підвищення ефективності діяльності</p>	2

	<p>Лекція 7 1. Калькулювання для безперервного вдосконалення 2. Еталонне оцінювання 3. Аналіз і управління чинниками, які визначають витрати Література Основна: 1, 3, 6 Додаткова: 4, 9, 10 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювати питання витратоутворювальних чинників в системі стратегічного управління витратами</p>	15
	<p>Практичне заняття 6 1. Вибір факторів витрат для однорідних сукупностей накладних витрат. 2. Застосування калькулювання за видами діяльності для визначення прибутковості клієнтів. 3. Сутність систем управління витратами за видами діяльності</p> <p>Практичне заняття 7 1. Облік витрат за видами діяльності (Activity based costing, ABC). 2. Умови використання обліку витрат за видами діяльності. 3. Особливості впровадження ABC.</p>	2
	<p>Практичне заняття 7 1. Облік витрат за видами діяльності (Activity based costing, ABC). 2. Умови використання обліку витрат за видами діяльності. 3. Особливості впровадження ABC.</p>	2
<p>знати: методику впровадження теорії обмежень в процесі розміщення продуктивних потужностей підприємства</p> <p>вміти застосовувати методику теорії обмежень в процесі стратегічного управлінського обліку</p>	<p>Тема 5. Теорія обмежень та облік продуктивності Лекція 8 План лекції 1. Сутність і етапи застосування теорії обмежень. 2. Класифікацію основних типів обмежень щодо ТОС. 3. Показники теорії обмежень. Коефіцієнт продуктивності (throughput accounting ratio). 4. Принципи обліку продуктивності (ТОС-управлінський облік) (Throughput Accounting). Література Основна: 1, 3, 6 Додаткова: 4, 9, 10 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного</p>	15

	заняття. Розміщення виробничих потужностей і їх вплив на ефективність виробничого циклу	
	Практичне заняття 8 1. Типи розміщення обладнання і організації робочих місць. 2. Реінжиніринг бізнес-процесів: сутність поняття, цілі, вплив на витрати, алгоритм реінжинірингу бізнес-процесу.	2
<p>знати методику застосування збалансованої системи показників в системі стратегічного управлінського обліку</p> <p>вміти формувати карту систему збалансованих показників та знати методику розробки стратегічної карти</p>	<p>Тема 6. Збалансована система показників в системі стратегічного обліку</p> <p>Лекція 9 План лекції 1. Сутність і складові збалансованої системи показників. 2. Ефективність впровадження збалансованої системи показників. 3. Визначення цілей та показників функціонування підприємства. 4. Показники функціонування підприємства за Нортонем і Капланом.</p> <p>Лекція 10 План лекції 1. Фінансові та не фінансові показники як складова збалансованої облікової відомості. 2. Визначення цілей та показників функціонування підприємства. 3. Вплив факторів на формування збалансованої облікової відомості. Література Основна: 4, 6 Додаткова: 1, 5, 6, 8, 9 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	2
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання інформації стосовно основних відмінностей калькулювання за видами діяльності від традиційної системи калькулювання	15
	Практичне заняття 9 1. Система збалансованих показників 2. Модель економічної доданої вартості	2
	Практичне заняття 10 1. Облік витрат по видам діяльності 2. Особливості інтеграції BSC з обліком затрат за видами діяльності та EVA.	2
	знати методи оцінки інвестиційних проєктів концепції стратегічного	Тема 7. Облік в управлінні вартістю підприємства

<p>управління підприємством</p> <p>вміти здійснювати оцінку вартості бізнесу в управлінні вартістю економічного суб'єкта</p>	<p>Лекція 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація обліку за центрами відповідальності. 2. Етапи вибору показників оцінювання центрів. 3. Методи оцінки інвестиційних проектів. 4. Оцінка ризику інвестиційних проектів. <p>Лекція 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка відносної ефективності діяльності центрів: показник прибутковості інвестицій (ROI), рентабельність активів (ROA). 2. Концепція стратегічного управління підприємством за показником суми доданої економічної вартості (EVA). 3. Сутність стратегічного управління коштами. <p>Література Основна: 3, 6 Додаткова: 4, 9, 10, 11 Інтернет-ресурси: 1-5</p>	<p>2</p>
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Особливості впровадження та застосування моделі економічної доданої вартості. Чинники зростання показника EVA.</p>	<p>15</p>
	<p>Практичне заняття 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основи теорії управління вартістю та оцінки бізнесу потреба в управлінні вартістю економічного суб'єкта. 2. Внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні) фактори вартості підприємства. 3. Види вартості бізнесу в залежності від управлінських потреб. 	<p>2</p>
	<p>Практичне заняття 12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вартість підприємства як важливий критерій оцінки ефективності підприємства. 2. Етапи визначення вартості компанії та їх інформаційне забезпечення. 3. Балансова та ринкова вартість майна підприємства 	<p>2</p>
<p>знати основні методи оцінювання реальності проектів та сутність дисконтування майбутніх грошових потоків</p> <p>вміти застосовувати метод</p>	<p>Тема 8. Облікове забезпечення інвестиційних рішень</p> <p>Лекція 13</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика методів оцінювання ефективності реальних інвестицій. 	<p>2</p>

дисконтування в процесі інвестиційної діяльності	2. Концепція вартості грошей у часі. 3. Економічна сутність дисконтування. Майбутня й теперішня вартість грошей. Література Основна: 3, 4, 6 Додаткова: 1, 2, 7 Інтернет-ресурси: 1-5	
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Методи визначення ризику інвестиційних проектів.	15
	Практичне заняття 13 1. Метод рентабельності інвестицій та особливості його застосування. 2. Методика визначення внутрішньої норми рентабельності інвестицій, індексу прибутковості, періоду окупності та дисконтованого періоду окупності. 3. Потенціал інвестиційного проекту в заміщенні імпорту, чи розвитку експорту - критерій Бруно.	2
знати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації вміти готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування	Тема 9. Використання стратегічного управлінського обліку для прийняття рішень Лекція 14 План лекції 1. Бухгалтерська модель управління ризиками в умовах діяльності підприємств. 2. Модель стратегічного управлінського обліку на основі системи похідних балансових звітів. 3. Стратегічний похідний балансовий звіт. Література Основна: 1, 3, 6 Додаткова: 1, 4, 9, 10, 11 Інтернет-ресурси: 1-5	2
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Змішані моделі застосування інструментів стратегічного обліку.	15
	Практичне заняття 14 1. Доцільність виокремлення стратегічного управлінського обліку із системи традиційного управлінського обліку. 2. Переваги і перспективи використання стратегічного управлінського обліку в практиці роботи вітчизняних підприємств.	2
	ВСЬОГО:	180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.

Основні

1. Голов С. Ф. *Управлінський облік : підручник*. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 534 с.
2. Лень В. С. *Управлінський облік : підручник*. 2-ге вид., випр. Київ : Каравела, 2019. 260 с.
3. Фоміна О. В. *Управлінський облік у торгівлі : монографія*. Київ : КНТЕУ, 2016. 468 с.
4. Садовська І. Б., Божидарнік Т. В., Нагірська К. Є. *Бухгалтерський облік : навч. посіб.* Київ : Центр учбової літератури, 2013. 688 с. + Електронна копія.
5. Садовська І. Б., Божидарнік Т. В., Нагірська К. Є. *Бухгалтерський облік : навч. посіб. Електронні дані*. Київ : Центр учбової літератури, 2013. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Vuh_oblik_Sadovska.pdf.
6. Фаріон І. Д., Писаренко Т. М. *Управлінський облік : підручник*. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 792 с.

Додаткові

1. Гладій І. О., Дзюба О. М., Майстер Л. А. *Управлінська звітність : навч. посіб.* Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 260 с. + Електронна копія.
2. Гладій І. О., Дзюба О. М., Майстер Л. А. *Управлінська звітність : опорний конспект лекцій. Електронні дані*. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. URL: http://10.0.2.150/docs/2018/118_2018/Upravlinska_zvitnist.pdf.
3. *Дисциплінарна матриця управлінської звітності : монографія* / [В. В. Сопко, М. М. Бенько, О. М. Гончаренко, Ю. П. Зима, С. Я. Король, О. В. Фоміна, О. І. Мазіна, Д. В. Карпенко, О. А. Бакурова, О. Г. Задніпровський] ; за заг. ред. В. В. Сопко. Київ : КНТЕУ, 2016. 456 с.
4. Друри К. *Управленческий и производственный учет: учебн.; пер. с англ.*; М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2005. 1071 с.
5. Каплан Р. *Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию*. М.:Олимп Бизнес, 2003. 214с.
6. Кіндрацька Г. І. *Стратегічний менеджмент : навч.-метод. Посібник*. К. : Знання, 2006. 366 с.
7. Маняева В.А. *Стратегический управленческий учет расходов организации: вопросы теории и практики*. Самара: Изд-во самарського госуниверситете, 2009. 150 с.
8. Подольчак Н. Ю. *Стратегічний менеджмент : навч.-метод. Посібник*. Львів: Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2006. 224 с.
9. Портер, М. *Конкурентное преимущество : как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость*. М. : Альпина Бизнес букс, 2005. 715 с.
10. Райан Б. *Стратегический учет для руководителей*. Пер. с англ. под ред. В.А. Микрюкова. М.: Аудит, ЮНИТИ., 1998. 616 с.

11. Траут Дж. Райс Е. Позиционирование. Битва за узнаваемость. СПб. : Питер, 2004. 256 с.
12. Уорд К. Стратегический управленческий учет. М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. – 448 с
13. Хулей Г. Маркетинговая стратегия и конкурентное позиционирование / Г. Хулей, Д. Сондерс. – М. : Баланс Бизнес Букс, 2005. – 800 с.
14. Шанк Дж. Стратегическое управление издержками». СПб. : «Бизнес-Микро», 1999.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.minfin.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України
3. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України
4. <http://www.ck.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики
5. <http://www.ukr.buhgalter.com.ua> - спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів.